

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a esse de 2 ori: Mercuria si Duminec'a, F6ia, candu concedu ajut6riile. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl. pe 1/4 3 fl v. a. Tieri esterne 16 fl. v. a. pe une anu s6u 40 doideceri, or 3 galbini mon. sunat6ria. Se prenumera la postale c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie ad. cam 10 vorbu mari s6u mici inserate se ceru 8 cr. Tacs'a timbrala e 30 cr. de fiacare publicare. Fara depunerea acestui pretiu inainte nu se voru mai primi publicari.

Nr. 57.

Brasiovu, 2 Augustu 21 Iul., 1865.

Anulu XXVIII.

MONARCHIA AUSTRIACA. TRANSILVANIA.

Ministril pensunati.

Aceia carii voru fi cititu cu 6resicare lucreaminte artii culii nostrii titulati *Ad hoc*, esiti in primaver'a trecuta, pentru carii „Herm. Ztg.“ Nrii 100 et 102 din a. c. avu placerea de a ne dascali aspru, voru fi potutu incheié usioru pela 28 Iuniu a. c., ca pre noi dimisiunea ceruta pre atunci de ministrii imperiului cu archiducele Rainer in frunte nu ne-a potutu surprinde intru nimicu. Ministrulu Schmerling vatamase prea a maru pe aristocrati'a conservativa din Ungari'a, eara aceea isi sciuse castiga in partea sa pre partit'a cea mai buna de gura din cas'a deputatiloru imperiului, carea portá de grija spre a depopularisa pe ministeriu prin t6te calile si unghetiele, 6ara intr'aceea totu aristocrati'a luá alte si alte midil6ce spre a si asigura iniuriinti'a sa prin t6te regiunile. In 6rn'a trecuta pre candu ministrulu Schmerling dechiarase in siedintia publica si cu 6resicare amaratiune, ca elu pre partit'a conservativa din Ungari'a o tiene de cea mai pericul6sa, cu carea nu se p6te intielege nimeni, pre atunci acea partita naintase f6rte departe catra tient'a s'a, la carea ea in Iuniu si ajunsu. Din acelu momentu ministrii cá barbati carii isi au conviotiunile loru subieptive, cá 6meni de on6re trebuea se si c6ra dimisiunea precum o si cerura. Inse pana la priimirea definitiva a dimisiunii loru trecu o luna intr6ga, semnu invederatu, ca fusese mai usioru a constringe moralicesce pe ministeriu cá se 'si dea dimisiunea decatu a'lu inlocui prin altulu asié, incatu si monarchi'a se fia asecurata, si opiniunea publica cea mai sanat6sa indestulata. De se voru fi ajunsu ambele acestea scopuri, timpulu ne va arata; eara noi deocamdata se aruncamu numai o privire oatu se p6te mai linscita preste cele mai noaa schimbari, pentrucá asié se remanemu in legaminte cu celu mai deaprop6 viitoru.

In ochii nostrii are multa insemnatate modulu dimiterii unoru ministrii. Intru impregiurarea ca cont. Franc. Nádasdy fu dimisu din postulu seu de ministru si cancelariu alu Transilvaniei nu este nimicu surprindietoru, escel. sa isi luase in vointia de a calatori inca din Noembre an. 1863, pre candu dorerea ochiloru devenise f6rte pericul6sa, in oatu cu unulu nici ca mai vedea; contele Nádasdy asteptase numai cá se si implin6sca ferbintea sa dorintia de a vedé pe Transilvani'a representata in senatulu imperialu „cu pretiulu emanciparii natiunii romanesci, a confesiuniloru si a limbei aceleiasi.“ Cumca din partea Ungariei s'a dusu si contele Zichy precum se dusese br. Vay si dupa acesta contele Forgach, earasi se p6te explica din natur'a impregiurariloru. Ca dintre ministrii dimisi unii au intratu in consiliulu de statu, eara dn. Schmerling s'a re'ntorsu la curtea de casatiune, adica la specialitatea sa, earasi aflamu de lucru fireseu. Cumca vreo trei fosti ministrii s'au pensunatu numai provisorie, se p6te explica din o lipsa momentana a unoru posturi inalt6 corespundiet6re carierei loru de mai nainte, cum si a aniloru de servitiu. Ca inse ministru Plener si Lasser, carii dupa etatea si poterile loru mai potea inca functiuna 9—10 ani, fusera pensunati definitivu, asié ceva ne-aru potea explica numai cei initiati mai deaprop6 in secretele acestoru prefaceri noua. Cu atatu inse mai neasteptata veni pensunarea definitiva a baronului Fr. Reichenstein vice-cancelariului Transilvaniei. Cumca br. Reichenstein potea se cada cu caderea ministeriului Schmerling din postulu de vice-cancelariu, acesta se explica din acea 6lpire neconditionata a esc. sale catra sistem'a numita alui Schmerling, precum si din t6te mesurele cate s'au luat mai alesu din 1862/3 inc6ce cu privire la Transilvani'a, eara mai anumitu din cateva propusetiuni regesci venite la dieta intre cele 11 din Iuliu 1863 pre care partita conservativa niciodata nu i le va erta, pentrucá de si propusetiunile si proieptele de lege se elaborara mai antaiu in sinulu guberniului tierii, de unde trecura la in. cancelaria, eara de acolo in consiliulu de statu si in consiliulu ministriloru

si numai dupa aceea se supusera la preanalt'a aprobare si respective sanctionare, cei de alte sisteme inse voiescu a sci, ca auctorulu celoru mai multe mesuri, propusetiuni si proiepte, cum si neobositulu loru aparatoru a fostu totu numai br. Reichenstein. Asié dara dimisiunea esc. sale in acestea timpuri inca nu ne casiuna nici o mirare. Eara cumca br. Reichenstein in etate abia de 46 ani, dupa unu servitiu paremise numai de 25 ani si pre langa o sanatate bine pastrata a fostu pensunatu definitivu, ac6sta e o impregiurare destulu de neasteptata si oresicum unu semnu de prefacerile oate mai potu veni preste marele Principatu alu Transilvaniei. Dupa sciiri private se afla numai atatu, ca br. Reichenstein ar fi disu inainte cu o luna catra unii deputati: „Voimu a cere cá in data dupa inchiderea senatului imperialu se se si deschida diet'a Transilvaniei, eara decumva nu voiu fi ascultat, imi voiu da nesmintitu dimisiunea.“ — Intr'aceea p6te fi ca celu mai deaprop6 viitoru ne va descoperi in ac6sta direptiune si mai multe.

Brasiovu 31 Iuliu. Resultatulu datulu la semnu fu premiarea in sc6l'a gimnastica cu medalione de auru si de argintu. Primele premii le primira unu Bucaresteanu, legatoriu de carti, Schlegel, prusianu, si romanulu Franciscu Genin, profesoru din Ploesci, 6r' celelalte fura impartite intre membrii din mai multe reuniuni pe lunga vivate. S6r'a la dinea se aflara afara de membri si alte autoritati civili, militari, si magistratulu cam la 300 de pers6ne, unde se redicara toaste in t6te limbele. —

Efectulu acestei produceri si intalniri se vediu in o re'noita incuragiare si insinuare de amicitia. — O deputatiune a casinei maghiare de vro 26 membrii condusa de d. senatoru Pánczel, fa6u on6re societatii cu o felicitare din partea loru, care cuprindea reminiscinti'a unirii poteriloru pentru caus'a comuna. —

Acum 'si facu productiunile reuniuniloru de cantareti reprezentate 6rasi din t6ta sasimea cu societatile gimnastice. —

— Asesorulu dela tabl'a regia Emericu Szt. Gy6rgy de Nagy-Rápd e insarcinatu cu functiunile de dir. fiscalu la tabl'a judecator6sca din Ard6lu.

— Dela **Valcele** (El6patak) audimu, ca numerulu 6spetiloru de bai mai vertosu din Romani'a e f6rte mare, si cu t6te acestea se afla indestulare de apa. Unu casu de m6rte intetita sterni puoina ingrijiare intre 6speti, inse fara causa. O israelita din Bucuresci Matilda Haim, care fusese in Zizinu pe tempulu focului, de unde la consultarea mediciloru pentru schimbarea aerului merse la Valcele, fara se fi facutu vreo cura, fiendu mai de lungu tempu patimasia de baterea animei, cadiu m6rta deodata in urma acestui defectu organicu in cas'a sa. —

— Dr. de dinti Blau inca se afla in Brasiovu pe vr'o 11 dile si dela 10—1 6ra ordin6sa pentru patimasii de dinti.

Domnule Redactoru! Pana la adunarea generala a societatii n6stre intemeiate pentru inaintarea literaturii si a culturi populului mai este inca numai o luna. Comitetalu localu din Abrudu pofitise mai deunadi pe comitetulu celu din Sibiu cá se stramute diu'a adunarii din causa ca Abrudenii au se m6rga pe atunci la t6rgulu paremi-se din Campeni. Onorabilulu comitetu a dechiaratu oa numai p6te schimba diu'a. Dupa aceea n'am mai auditu nimicu, d6ca Abrudenii se in voiescu a priimi la sinesi pe membrii carii ar' dori a merge la adunare, s6u nu voiescu. In anulu 1862 pre candu se pregatia adunarea dela Brasiovu din partea brasioveniloru s'au facutu mai nainte de scire prin gazeta, ca acolo se gatescu cortele pentru cati 6speti numai se p6te, ca s'au alesu comisari aratatori de cortele, ca s'a ingrijitu pentru 6resicare locale s6u ospetarii in care cei veniti carii nu si voru fi ducundu in desagi se capete de mancare pe banisiori pre langa 6resicare pretiuri ficse. O f6ia roman6sca din Tier'a ungheresca intreba mai deunadi cá in risu, ca ore estimpu ardelenii merge-voru la adunarea loru. De aici dintre Moroerii no-

stria*) pôte ca s'aru indemna unii cá se mérga la Abrudu, fara cá se astepte admonitiuni (dojene) de felulu acela, numai aru vrea se scia mai antaiu cum sta tréb'a in privinti'a celoru susu atinse. Deci me rogu Domnule Redactoru cá se binevoiesoi a da in Gazeta locu la acestea intrebari. 27/15 Iuliu 1865. Cu tóta stim'a

Unu membru dintre Moroeni.

Zernesci 29 Iuliu n. Astadi pe la doua óre d. am. porninduse o tempestade infricosiata si trasnindu aprópe de biseric'a cea mare in siur'a locuitorului Bucuru Garoiu, aceeași in momentul acela se si aprinse. Ventulu tare aruncà indata siendilele ardiétóre preste totu ce era coperitu cu tiagla, prin care se mai aprinsera si arsera cu totulu siuri, grasduri, siopróne s. a. de la alti siese locuitori. Acestu satu numera preste 630 fumuri, cu tóte acestea partea cea mai mare a barbatiloru lipsia de acasa pe la livedele loru din paduri, prin urmare era pucini carii se ajute la stinsu; preste acésta satulu n'are nici o tulumba, nici o scara de focu si numai 12 carlige ticalóse. Atat'a nu era de ajunsu spre a marí calamitatea, ci trebuia se ti se lungésca in oale si credinti'a desiérta, ca adica foculu din trasnetu nu s'ar poté stinge cu apa, decatu numai cu lapte, ear' lapte de unde se poti atata lua, cum si ca acést'a e pedépsa dela S. Marina, oa acum nu i se mai tiene nici serbatórea ei nici a Paliei (imi dise unu omu de ani 70, carele aflá ca totu stinsulu e de prisosu) Pericululu in cursulu vântului era pentru satu fórte mare, in momentele candu foculu se apropiése de trei case vechi de lemn, cum si de alta siura. Atunoi se aratà catu pôte face intieleginti'a. Amploiatii dela tribunalulu si inspectoratulu localu cu dn. judetiú Ios. Puscariu, directorii fabriciei cu cativa ómeni de ai loru, cum si gendarmii sositi dela vecinulu satu Tohanu constrinsera pre ómeni a luora impreuna cu ei, a taia, rupe si departa obieptele periculóse din calea focului, a stinge barbatesce unde era de stinsu si asié curmandu nutrementulu focului, aratara ca foculu din trasnetu inca se poté stinge, pana ce in partea de susu dn. protop. I. Metianu ajutatú si de cative juni studenti prin comanda poterósa si esemplu propriu earasi taiè foculu nutrementulu si ii puse stavila. Din cei pagubiti prin focu numai doi insi au fostu asecurati.

Astadi septeman'a isi luà aici viéti'a unu omu batranu dupace mai antaiu se smintise atatu in urm'a beuturiloru *) catu si a calamitatiloru familiare. —

Abrudu in 28 Iuliu 1865 c. n. Acestu opidu renumitu, care dupa positiunea-i geografica ar' trebui se fia anim'a si centrulu muntiloru apuseni, — a carui insemnetati inse numa puterea celui de susu si admirabil'a natura si o pôte vendica — ourendu are se fia martorulu unei festivitati, a carei importantia pentru romanii din Abrudu si din muntii apuseni preste totu este mare, de a carei natura in analele natiuniloru sunt rare. —

Candu adunarea asociatiunei romané celebranda la 15/27 Augustu ar' avé numai insemnetatea ce este legata de scopulu si fiinti'a ei, adeca de a sadi si lati in romani cultur'a preste totu si in specie cea nationale, de a nobilita pe poporulu romanu remasu fara vin'a lui, de ai inaltia simtiulu si consciinti'a nationale, aru fi destulu spre a fi electrisati si incantati de onórea ce ni o face acesta asociatiune cu tienerea siedintieloru sale in Abrudu; pentru Abrudeni inse si pentru muntii apuseni preste totu adunarea asociatiunei are si o alta insemnetate, — ea este o serbatóre nationale, de care romanii de multi seculi n'au mai vediutu, este serbarea celei de antaie institutiuni nationale, care pórtá in sene dovada maturitatii politice, care este si are chiamarea de a fi asilulu, angerulu paditoriu si neadormitul conservatore alu eosistentiei nationale. — De aru ajunge lupt'a elementelor feliurite asia

*) Locuitorii munteni carii tienu economia de vite in Principatele romanesoi sunt cunoscuti din vechime sub diferite numiri. Cei din Siete-sate séu Sacele se numescu *Mocani*, cei din tienutulu Branului *Moroeni*, cei dintre distr. Fagarasiului si sc. Sibiiului *Tiutiuieni*, dela Selisce inainte *Margineni*, cei de catra pasulu *Oitosu Bescani*. Red.

*) Medicii au datu numele nebuniei din betia, (*Säufferwahnsinn*) la acea stare a omului, candu prin mult'a beutura, betia i se móie meduv'a si creerii, prin urmare mintea inca i se turbura, despera totuodata. Unii moru cu incetulu, pe cale mai fíresca, eara altii nu astépta, ci isi facu ei de oapu. Traiulu reu in familia inca are uneori acelasiu efeptu — *sinnucidera*. Cafeaoa multa si prea tare ia mintile unoru femei cá si spirituósele. —

de parte, catu se intunece pe unu timpu orisonulu politicu, si furi'a nuoriloru se ne arunce intru intunereculu noptii — de ce Dumnedieu ferésca ne — intru asemenea timpuri asociatiunea romana transilvania va fi cá unu luceaferu conducatoriu, dela elu ne vomu imprumuta lumin'a care se conduce naiea culturai natiunei la lumin'a dilei.

Si se vedemu óre ce amu facutu si ce facemu noi, pentru cá priimirea in medioloculu nóstru a unui óspe atatu de maretiu se fia corespundietóre demnitati lui? — Solenitatea si caldur'a priimirei va fi barometrulu maturitatii nóstre; precum vomu sci imbratiosia pe mentorulu natiunei: asia vomu fi judecati de capaci ideiloru civilisatiunei moderne, séu din contra ignoranti si sclavi ai egoismului, care la civii orasiani este conductorulu degeneratiunei spirituale si alu stricatiunei caracterului. — Ce amu facutu dara, se ne tragemu sem'a cu noi; — totu ce s'au facutu pana acum este — o nulla! — Dar' se vedemu, ca baremu o pornéla care va facutu s'au? — Amu pornitu, ce e dreptu, dar' inca n'amu mersu departe, se vedemu dar' unde amu ajunsu si catu mai avemu inderetru? La unu semnalulu luatú din Sabiiu inca in a dou'a di de pasci in 17 Aprile fura invitati cetatiani Abrudeni si notabilitatile dimpregiuru prin D. adm. prot. G. la o adunare de cointielegere preliminaru, — s'au adunatu, dara pucini. — Se fia fostu dealtmentre catu de multi, altu ceva cu ocasiunea de atunci nu s'aru fi facutu, decatu ceea ce s'a si imtemplatu: s'au alesu adeca in persón'a DD. Simeone Balintu prot. in Rosia; I. Gallu adm. prot., Dionisiu Adamoviciu preotu, Dionisiu Tobiasiu asesore, Basiliu de Harsianu asesore, C. Cumanu senatore magistratuale, B. Bosiotha not. sedr., Sim. Siultiu si Aleosandru Danciu unu comitetu, caruia s'au incredintiatu pregatirile de lipsa. — Ce au facutu acestu comitetu? La o septemana s'au adunatu cativa membrii si s'au constituatú. — Se vedi minune cum la constituire se incordau romanii mei dupa dignitati, le au si ajunsu, pentruoa s'au alesu presiedinte, vice-presiedinte, secretariu si vice-secretariu, casieru, controlorulu etc. La demnitatea de vicepresiedinte fiindu mai multi aspiranti numa aplicarea principiului de clasa au pututu invinge, cá si clas'a mirenésca se fia representata intr'unulu din posturile cardinali si asia D. Lad. Bas. Popu de Harsianu au reusitu cu majoritate de voturi de vice-presiedinte, ca altmentre alegunduse prot. Balint de presiedinte era pe aci se apuce postulu vice-presiedintelui adm. prot. Gallu, ómenii si au trasu inse pe sama, cá se nu faca o nedreptate asia mare mireniloru. — Comitetulu astfelu constituitu — au emanatu la comitetulu asociatiunei la Sabiiu not'a renumita, cá se scaimbe termenulu adunarei ficsatu de adunarea generale. Ce a mai facutu acestu comitetu nu sciu, de vediutu nu se vede nimicu, — de auditu se aude ca inca nimicu n'a facutu, estu din urma este adevéru destulu deplorabilu. — De candu s'au alesu comitetulu mai de multe ori s'au adresatu barbati, care si au promis succursulu loru la tóte lucrurile de lipsa, catra membrii comitetului, — le au adusu aminte insemnetatea lucrului si greutatea misiunei, se nu amane lucrulu de pe o di pe alta; — comitetulu inse nu s'a adunatu, presiedintii aruncau vin'a pe membrii, cestia pre presiedinti, — destulu, ca de n'au facutu ceva comitetele filiali de prin satele dimpregiuru, da comitetulu centralu inca nimicu n'a facutu pana acuma. —

Abrudeniloru! ce vreti? Onórea vóstra este angajata la actulu acestu de mare momentuositate. Déca nu ve pasa de onórea vóstra, tieneti séma la onórea si reputatiunea nationale. — Esiti din neutralitatea si indiferentismulu observatu pana acuma. — E dreptu ca timpulu tare au inaintatu si pré multa isprava nu ti poté face, se faceti inse baremu atatu, catu se mai poté. — Vedeti de cortele, cá se nu ve sté óspetii in medioloculu drumului asteptandu cu órele si se se reintorca din drumu, vediendu ca nui intimpina. —

Destulu de degradatoriu pentru renumit'a ospitalitate din muntii, déca nu v'ati ingrigitu baremu de unu prandiu, cum aru fi cerutu insemnatatea lucrului si ati lasatu pe óspeti cá se si scóta din straitia merindea, ori multu déca voru capata cá soldatii inquantirati pe la cortelu. — Dixi et salvavi animam meam. M. N.

Blasiu 23 Iuliu 1865. Urmatoriele date despre starea scóleloru de aici nu voru fi fara interesu pentru cetitorii organului nostru de publicitate. Incepu cu

I. Norm'a. Ea remase si in estu anu impartita in trei clasi, din cari cea de antania cu 2 despartimente. Caus'a, pentru care nu s'a potutu redicá si deschide norma, care in fapta se fia de patru clasi, si alte imbunetati prea de doritu intru asemenea nu s'au potutu face, este lips'a de bani pentru imultirea si remunerarea cuveientiosa a personalului invetiatorescu.

Ca ajutoriul cerutu de atate ori dela statu pana acum nu s'a dobanditu! — Dara acum fiendu primitu in bugetu si trecutu prin parlamentu se speresa esolvirea lui celu pucinu pentru a. v. si intru acesta sperare s'a si planuita reorganizarea normei de aici in modu cosunatoriu cu tempulu presente.

Numerulu scolariloru fũ in clasa:

I impreunata cu a II	III	IV	sum'a
27	18	67	178.

II. Gimnasiulu. In cursulu acestui anu salariale profesoriloru s'au imbunatatitu asia, catu 7 prof., ce au sierbitu preste 3 ani capetara cate 600 fl., — 3 prof. cu mai pucinu de trei ani de serbitu cate 500 fl., era celi doi prof. de religiune, cari fiendu prof. de teologia si au remuneratiunea din fundulu Bobianu sistemisata (dupa tempurile de inainte de 48 destulu de bene) in 315 fl. v. a. au primitu intregirea salariale sale pana la 600 fl. totu din fundulu institutiunei asia disu alu Basilitoru, deunde celi alalti 10 profesori au intregi salariale loru. Afara de aceea pentru propunerea cantului bisericescu si a musicei vocali s'au datu remuneratiuni de cate 500 fl. v. a.

Statistic'a scolariloru in gimnasiu:

in clasa:	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	sum'a.
inmatriculati:	94	88	59	48	40	45	37	40	451
	dintre cari:								
gr. cat.:	81	76	50	36	38	42	32	34	389
gr. res.:	11	12	9	12	2	3	5	6	60
catolici:	2	—	—	—	—	—	—	—	2
	esaminati:								
in sem. II.	89	83	55	46	34	41	35	39	422
se promovésa	70	65	39	42	32	39	31	39	357
remanu	19	18	16	4	2	2	4	—	65
stipendiati	—	2	4	2	3	5	5	6	27

In anulu trecutu 1863/4

au fostu 99 77 68 54 69 52 54 48 521

De aci se vede a) cumca frequenti'a in alaturare cu cea din an. tr. e cu 70 mai mica. Caus'a este de o parte lips'a de bucate intru o parte insemnata a Ardélului si mai multu impregiurarea aceea, ca din 100 scolari, ce au fostu opriti in clasele loru, in tomn'a trecuta nece a cincea parte nu s'au mai intorsu la scólele de aici; b) cumca numerulu stipendiatiloru este si mai micu cá in an. tr. adica in est-anu 27, atunci 32. Stipendiale au fostu:

2 Kleiniane	à 126 fl. v. a.
1 Ramontianu	à 60 " "
15 Nasendiane	à 30—60 " "
1 Dela asociat.	à 50 " "
8 Rudolfiane	mai merunte.

Dupace partile indetorate a da pane studentiloru, precum amentisemu si in an. tr., sunt acum ajunse la stare destulu de buna spre a poté impleni detori'a ce jace asupra-le, pre anulu venitoriu se astepta si impartirea fundatiunei de pane, de nu in natura, cá in tempurile antemartiane, in equivalente banesci. Din 39 scolari de a 8. clase la esamenulu de maturitate s'au supusu 32 insi si au esitu maturi totu 32. La tienera verbalului au fostu de facia P. O. D. Dr. Ioane Maioru cons. scol. Intru ascmenea si la conferinti'a finale.

III. Facultatea teologica numerà:

Auditori in an. I 21, in an. II. 21, in an. III 17, in an. IV 3, preste totu 62.

In scól'a pentru fetitie au frequentatu 50 scolarie.

Preste totu au fostu in institutele de invetiamente ale Blasiului 751 individi. — u.

Dela Mercurea scrie „Telegrafulu romanu“ o raritate intre tóte raritatile din sasime. — Presbiteriulu precum si reprezentanti'a asia numita — cea mare a besericei evang. luth au resolvitu inca in 28 Maiu a. c. prin majoritate de voturi pe sém'a zidirii besericei gr. or. de aici, unu ajutoriu de 2000 fl. v. a., care concludu substernenduse venerabilului consistoriu cercuale, s'a primitu si intaritu si de catra acest'a cu deplina unanimitate de voturi, admanuanduse reprezentantiei besericei gr. or. Vedi ca, unde se afla ómeni cu demnitate si consciintia nationala, acolo nu se tereiescu nece linguiescu, pana candu nu 'si vedu respectate dorintiele si pretensiunile. —

AUSTRIA INFERIORA. Vien'a 27 Iuliu. Sesiunea sen. imp. se inchise astadi serbatoresce prin In. S'a imp. serenisimulu d. archiduce Ludovicu Victoru in sal'a de ceremonii, unde afara de cas'a domniloru si a dep. cu presiedintii sei, se aflara de facia si ministrii si canoelarii, precum si archiducii Henricu, Sigismund, Ernst, Leopoldu, Wilhelm, Carl Ferdinand, Albrecht, Carl Salvator, fiacari ocupandusi

locurile, ér' In. S'a imp. archiducele Ludovicu Victoru pe la 11 óre intrandu in sala se sui pe tronu si siediendu si acoperi capulu si ceti cuventarea de inchidere, a carei intielesu in extractu lu publicaramu in Nr. tr. ér' pentru angustimea colóneloru lu vomu publicá in Nr. viitoriu in totu cuprinsulu seu. Acum mai atingemu ca la intrarea archiducelui unu batalionu de infanteria 'si desoarcà salvele, si trasulu clopoteloru inoa se continuà pana la finea ceremoniei.

Cuvintele despre sustienerea pacii europene si despre incordarea de a deslegá cestiunea Schleswig-Holstaiana dupa cum ceru interesele Germaniei si pusetiunea Austriei in diet'a federativa, fura urmate de aplause; ér' finea cetirei cuventului de tronu fũ urmata de unu vivatu intreitu cu entusiasmu pentru Mai. S'a imperatulu.

Membrii corpului diplomaticu inca se afla de facia. La „Te Deum“ tienutu in beseric'a S. Stefanu, de cardinalulu Rauscher, asistara toti archiducii, ministrii si multi din membrii ambeloru case precum si chefi auctoritatiloru militari si civili. La intrare in beserica se aflá ér' unu batalionu de militia de onóre postatu.

Cuprinsulu cuventarii de tronu nu desvólta vreo programa pentru unu nou sistem, ci caracterésa numai o pusetiune de transitiune pre pucinu marcata.

Noulu ministeriu. „Wiener Ztg.“ ne si aduce consemnatiunea de nouii ministri. C. Richard Belcredi e denumitu min. de statu si presied. alu consiliului ministerialu, insarcinatu si cu conducerea ministeriului de politie. Cont. Larisch min. de fin.; D. de Komers, fostulu presiedinte alu tribunalului supremu in Cracovi'a min. de justitia. Subsecretariulu de statu dela ministeriulu de fin. Holzgethan fũ denumitu consiliariu de statu. Ministrii de pana acum, Meosery, Hein, Burger, sunt pusi la odihna temporaria, ér' min. Plener, Lasser, Kalchberg, Reichenstein pentru totdeuna. — Asteptamu cu incordare program'a noulu ministeriu.

Interpelatiune facuta de deputatii mai vertosu transilvani in siedinti'a din 21 Iuliu a casei deputatiloru sen. imp. catra min. de financia:

„Din fontana secura se aude, cumca in unele comune tierane din Ardélu se prescrie contributiunea de capu pentru a. c. cu 4 fl. in locu ele 3 si cu 2 in locu de 1.

Cu privire la acesta fapta pipaita, subscrisii si iau voi'a a indreptá catra Esc. S'a d. min. de finantia intrebarea: „ce pasi cugeta a faoe Ecs. S'a spre a impedeóá cu taria procederea acést'a, care sta in contradicere cu legea facuta pe cale constitutiunala si sanctiunata de Mai. S'a in obiectulu scaderii contributiunii personale in Ardélu? Vien'a 21 Iul. 1865. Franz Obert, Mandelblüh, Alduleanu, Fr. Schuler-Libloy, Joseph Filtsch, Ioane Popasu, cavaleru Puscariu, Dem. Moga, Eiselsberg, Ladislau de Butéanu, Kopetz, Lemeny, Schneider, Dr. Teutsch, Gull, Isecescu, Samuel Thót, Hagenauer, Kuziemski, Mogilnicki. Presiedintele promise, ca va impartasi interpelatiunea acést'a d. min. de finantia.

Din biletele autografe, cu care se demisera vechii si se denumira nouii ministri adaugemu aci numai vro doue, mai caracterisatórie:

Iubite conte Belcredi! Denumindute pe Dta min. de statu alu Meu, ti incredintiesu conducerea intregiei administratiuni politice a tuturoru tieriloru si regatelor, ce nu se tienu de corón'a Ungariei. Laxenburg 27 Iul. 1865.

Franciscu Iosifu m. p.

Iubite conte Haller! Me afflu determinatu, a'ti incredintiá Dtale conducerea provisoria a cancelariei Mele de curte transilvane. Laxenburg 27 Iuliu 1865.

Franciscu Iosifu m. p.

Biletulu adresatu contelui Mensdorf totu cu acesta data cuprinde, ca rezervanduse rangulu de primulu min., cá min. casei imp. si de esterne, se liberésa de sarcin'a portarii presidijului ministriloru, cu care e insarcinatu Belcredi.

Ministeriulu de marina s'a straformatu intr'o sectiune de marina de resbelu cu unu admiralu cá chefu cu reprezentanti'a bugetului de marina separata, inse pe viitoriu suptu ministeriulu de resbelu, care va conduce si acesta sectiune, ér' causele marinei comerciale se voru strapune la min. de comereiu. Acest'a din urma nóue determinatiuni intra in viatia dela 1 Augustu.

Program'a min. de statu cont. Belcredi.

O cerculare catra chefi provincieloru, cari nu se tienu de corón'a Ungariei, ei provóca pe acestia, cá se lucre intracolo, cá procederea deregatoriiloru se fia nu numai legala si corecta, cu taria si demnitate; ci se dovedésca si unu semnu de contiielegere pentru o desvoltare libera a poteriloru proprie. E obligamentea deregatoriiloru a ajutorá nesuintiele pentru ad-

ministrarea autonoma; si prin o portare plina de tactu facia cu corporatiunile autonome se consolidese bun'a invoire. Cerculara schitiata detoriele unui ampoiatsu politicu. Comer-ciulu prin scrisu si are indreptatirea s'a, inse in margini cu multu mal anguste decatu pana acum. Conscientiositate, manipulare economica cu bunulu statului e cea mai de oapetenia oblegaminte a ampoiatsu. Cerculara recomanda **respec-tarea liberei declarari a opiniunii in presa**, deca acest'a e condusa de amorea catra adeveru. Cea mai strinsa nepartinire si o procedere egal de drepta in tierile cu mai multe nationalitati. Oficiulu si fia-care deregatoriu singuritu are se tractese cu poporulu in limb'a lui.

Amu dori din sufletu oa se vedemu o nota cerculara de cuprinsulu acest'a si din partea cancelariloru nostrii. —

— Tocma ne bucuramu a prenuncia si o amnestia de deliete de presa: in Nr. v.

Cronica esterna.

Cea mai importanta scire esterióra este cea din Madridu din 26 Iuliu, cumoa in urm'a recunóscerii regatului Italiei din partea Spaniei s'a si denumitu solu spaniolu pentru Itali'a, care sambata a si pornitu la Florenti'a. Transportari de arme de pe la tiermii marii de médiadi pentru bandele, care se arata rescutate in Aragonia din caus'a acestei recunósceri, s'au confiscatu si s'au tramisu trupe in contra revoltantiloru. Regi'a se aflà in 1 Aug. in castrulu St. Sebastianu din Franci'a, la imp. francesiloru la visita. Regele Italiei a calatoritu catra Turinu si de acolo nu se scie unde. — In Ancona din Itali'a se arata coler'a, din care cauza se asiédia o carantina prin porturile italiene. Dunarea partea Romaniei inca e alineata cu carantina din caus'a colerii, ce se ivi in Turci'a. —

ROMANIA. Cá unu curiosu publicamu urmatóri'a reminiscentia istorica, care o léga „P. H.” de trecerea principelui Cusa prin Ungari'a; écca-o: „Cu tóte, ca princ. Cusa in trecerea s'a prin Ungari'a si aduse aminte de datin'a cea vechia, in poterea careia candu se incoronésa unu rege ungaricu se pórtá totudéuna in frunte o flamura a marei Camanie, oa unu semnu, cumoa corón'a ungarica posiede drepturi virtuale neprescriptibile asupra principatului. (?) Moldavi'a si Valachi'a (Cuman'i'a mare antica) n'a platitu Ungariei neci o data vreunu tribut, numai catu armele loru se impreunara cu cele ale Ungariei in momentele de periculu spre apararea libertatii comune (se tienemu bene amente acestea aieptari R.). Si acest'a suprematia a coróniei Ungariei cu buna séma, dice diurnalulu, va apará mai bine acéstá libertate decatu suzeranitatea rusa séu cea turcésca.” —

Unu respunsu.

(Capetu din Nru. trecut.)

Ar' fi unu lucru neaudit, candu chiaru acei teneri s'ar eschide din fundatiunea Ramantiana, pe cari insusi fundatorele, cá unu barbatu marimosu din familia nobila osebitu ia desemnatu si a voitu se fia preferenter preste altii indreptati la stipendiale lui.

Cu tóte aceste decumva Venerabilulu Capitulu cu Archi-Episcopulu, cá foru competente me ar' scóte pe mine, cu fiulu meu din clas'a nobililoru pauperi, atunci trecu in clas'a 1-a, ad. unde nu se cere nici nobilitate nici paupertate, decatu numai talentu, portare morala si progresu bunu in studiile suscepte, pentru dotarea juvenum Transilvaniae cu acestu stipendiu.

Eu acestu stipendiu nu l'am cerutu, ci multu Veneratulu Capitulu din Blasiu nerogatu a benevoitu ami 'lu ofera si confera pe sam'a fiului meu din caus'a, care o contine multu pretiuit'a ádresa oblegatória in urmatórele cuvinte

„Asia standu lucrurile . . . — amu socoti, ca 380 fl. m. c. din anualulu proventu de 2.900 fl. m. c. restanti 300 fl. se i se dè lui Major, eara 60 fl. tenerului Dorgo, . . . ca-ci deca luamu la drepta socotéla meritele, — neosebit'a ostenéla a Taica seu pentru natiune puse deo parte, de alta pucinulu salariu, cu care acesta de presinte este provediutu, speramu ca nime cu suletu dreptu, ba nici fundatorele de aru trai acesta nu o va puté controverta, cu atatu mai pucinu imputá etc.”

Si baremu ca fiulu meu avuse dreptu in sensulu Test. § 4 b. c. candu s'a dusu la universitatea din Pest'a, cu testimoniu bunu de maturitate — a cere in loculu stipendiiu avutu de 60 fl. altulu mai bunu de 300 fl. m. c. anualu, — totusi ea acestu dreptu nici odata nu l'am folositu, nu am cerutu inbunatatirea stipendiiu, — lasandu aceea din buna voia pentru teneri mai sermani, fiindu si seraci'a, chiaru cá si avuti'a de totu relativa.

In aceste impregiurari, din ce cauza a benevoitu cor. D. M. cu Red. dimpreuna a folosi averea si leaf'a mea de arma numai singuru in contra fiului meu? candu bene voru sei Dloru si aceea, cumoa sunt, si au fostu mai multi teneri in folosirea stipendiiloru din parenti nobili, si mai avuti, cá mine, cu cari eu pré bucarosu asi scaimba averea! De ce voiescu Dloru a face exceptiune numai pentru fiulu meu? chiaru in contra testamentului, unde sta: „Signanter juvenum nobilium et praeferenter consanguineorum meorum!”

Apoi inca si aceea e cunoscuta in tóta tier'a, cumoa multi teneri romani au fostu provediuti cu stipendii in convicte si seminariile catoliciloru, fora de a fi fostu reclamate prin organele loru.

De ce dara nu ar' puté folosi si fiulu meu unu stipendiiu Rom. de 60 fl. m. c.

Hanc igitur veniam petimusque, damusque vicissim!

Eu candu mi s'a datu acestu stipendiu, n'am avutu salariu de 1800 fl. neci am fostu cumparatu mosi'a Csereiana. Acuma dara pentru aceea se fia fiulu meu pedepsitu, pentru ca pe mine m'a daruitu sórtea? cá cum aru fi pecatu, a trage salariu, si a cumpara mosia; prin urmare pentru peccatele tatalui se se pedepsésca pruncii sei, dupa proverbulu cunoscutu: „Per quod quis peccat, per idem punitur et alter!” —

Cutare judecata o póte face nnumai unu judecatoriu cá si Rhadamantulu, ér' care neci legea omenésca, neci cea dumnediésca nu o póte aproba. —

Este unu lucru fórté tristu, — nu ni e frica de Dumnediea, a sapa grópa sub viitoriulu unu teneru, si prin aceea totudeodata a compromite si pe Venerabilulu Capitulu, impreuna cu Archiereulu suu, ranindu totu cu o lovitura si animile parentiloru celoru neputintiosi, de bóla si batranetie doboriti!

Asta — diu — semi fia ertatu, — nu dovedesce pré mare virtute nici patriotica nici crestinesca! Asta este numai o desfatate Herostratica!

Astfelin de procedura diornalistica sub aegid'a nationala, cu atatu mai tare e nefundata, pentruca fiulu meu, — reu bunu cum e — pe Dvóstra nu v'a vatamatu cu nemica, si totusi Dvóstra ei insinuatii resboiu, voidnu a i inchide calea inainte de ce aru fi esitu pe teatrulu lumii! —

De ce dara nol' lasati pre elu in pace?

Candu elu vóua, diu! nemica*) nu ve face**)!

G. Dorgo.

*) Neci mica (morzsa) catu e negru su unghia.

**) Polemisarea de lana caprina, fiindumi mie neplacuta, pentru aceea nu voiu a me descinde in caus'a subversanta la nici o replica mai multu, ca-ci aceea aru fi numai tempu si lucru de-pierdutu.

G. Dorgo.

CONCURSU.

Dona stipendia de cate 400 fl. v. a. pentru sustinerea aloru dóui teneri in ver-una universitate din afara cu scopu de a ascultá si studia pedagogi'a, éra de viaticu pe mersu cate 50 fl. v. a. si pe reintorsu éra si cate 50 fl. v. a. asemnanduse din fundulu instructiunei de aci din Blasiu, prin acesta pe acelea se publica concursu pana in 15 Augustu a. e. dupa calendariulu Gregorianu; — de unde toti doritorii de a concurge pe acestea susu mentionate stipendia, voru avé pana la terminulu subscrisu de asi asterne suplicele sale la acestu ordinariatu metropolitani provediute cu urmatórele atestate:

a) Cartea de baptismu, dovedindá ca e romana de relegiunea greco-catolica. —

b) Testimoniu despre depunerea esamenului de maturitate, cu calculu bunu intre cari cele din cleru voru avé preferintia. —

c) Atestatu despre portarea politica. —

d) Atestatu dela unu medicu graduatu, s'au dela fisiculu vreunui municipiu despre buna starea a sanetatei —

e) Atestatu ca are cunoscintia limbelor patriei, si cu deosebire acelei germane.

f) Unu reversu subscrisu de concrintele si de parintii, s'au tutorii lui, ca in 10 ani de dile voru se se supuna sub dispusetiunea acestui ordinariatu metropolitanu, si ca in acestu restimpu de 10 ani va sierbi la dispunerea ordinariatului cá docente, s'au profesore de pedagogia aci in archi-dieceasa. — Éra:

g) in casu contrariu se se oblige a refunda la fundulu de instructiune susu mentionatu tóte spesele ce s'aru face cu densii in restimpulu frecuentarei cursului pedagogicu. —

Blasiu din 24 Iuniu 1865.

2—3

Dela ordinariatulu metropolitanu alu Albei-Iulia.

Cursurile la bursa in 1. Aug. 1865 sta asia:

Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 21 cr. v.
Augsburg	—	—	107 „ 25 „